

Flavescence dorée elleni védekezés a metszési nyesedék kezelésével

– növényegészségügyi szempontok a tél végi metszés során, a megsemmisítés szabályai –

A szőlő aranyszínű sárgaság betegségét okozó kórokozója (grapevine flavescence dorée fitoplazma; FD) a szőlő egyik legsúlyosabb zárlati károsítója.

A kórokozó ellen közvetlen hatékony növényvédő szer nem áll rendelkezésre, ezért a védekezés alapját az ellenőrzött helyről származó egészséges ültetési anyag telepítése, a folyamatos felderítés és a fertőzési gócok felszámolása valamint a FD fitoplazmát hatékonyan terjesztő amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) populációjának visszaszorítása jelenti.

Az egynemzedékes vektor számára az egyik kulcspont a téli túlélés. A kabóca tojás alakban telel át, elsősorban a szőlő kétéves részeinek repedezett kérge alatt, védetten. A tojások jelentős része a metszés során eltávolított vesszőkben marad, ezért a metszési nyesedék kezelése növényegészségügyi szempontból is fontos kérdés, mint az FD elleni védekezési stratégia része, a vektor populáció gyérítésének biológiai eszköze.

Ha a nyesedéket, venyigét a területen hagyjuk, felhalmozzuk vagy elmozgatjuk, nem megfelelően kezeljük, azzal közvetlenül hozzájárulunk a helyi kabócapopuláció fennmaradásához és növekedéséhez valamint növeljük a terjedés kockázatát is.

A metszési nyesedék megfelelő kezelése során tegyünk különbséget a zárlati intézkedés alatt álló és nem zárlati területek között.

Zárlati illetve körülhatárolt területen

Amennyiben a hatósági mintavétel és laboratóriumi vizsgálat FD fertőzést igazol, a növényegészségügyi hatóság körülhatárolt területet jelöl ki. Ez 1 km sugarú fertőzött területből, valamint az ezt körülvevő legalább 3 km széles pufferzónából áll.

A körülhatárolt területen a hatósági határozatban előírt növényegészségügyi intézkedések betartása az elsődleges, kötelező! Ezek többek között a tünetes tőkék gyökérrel történő megsemmisítése, a fokozott felderítés, az anyagmozgatás korlátozása, az amerikai szőlőkabóca elleni kötelező védekezés, de a metszés során eltávolított vesszők kezelésére vonatkozó előírások is.

A határozatok jellemzően konkrétan előírják, hogy a kabóca tojásainak elpusztítása érdekében a kivágott tőkét és a tél végi metszéssel eltávolított vesszőket égetéssel kell megsemmisíteni.

Ebben az esetben az égetés nem technológiai ajánlás, hanem a hatósági határozatban rögzített kötelezettség.

Nem zárlati területen

Ha egy terület nem áll növény-egészségügyi zárlat alatt, az nem jelenti azt, hogy a fertőzés kockázata ne lenne jelen. Magyarországon a FD fitoplazmát egy kivétellel már minden borvidéken kimutatták, az amerikai szőlőkabóca is gyakorlatilag általánosan elterjedt, ezért a tojások jelenléte az ültetvényekben mindenütt feltételezhető.

A metszési nyesedék kezelése tehát minden helyen és esetben fontos növény-egészségügyi, növényvédelmi intézkedés.

A venyige ártalmatlanításának lehetséges módjai:

1. Égetés

A legbiztosabb eljárás a venyige elégetése, amely a kabócatojások teljes pusztulását biztosítja.

Az égetés azonban jogszabályi feltételekhez kötött.

Belterületen

Az avar és kerti hulladék égetésének lehetőségét és feltételeit a helyi önkormányzati rendelet határozza meg, így erről helyben az Önkormányzatnál kell érdeklődni.

Külterületen

Figyelembe kell venni az erdővédelmi ill. az ún. erdőtűzvédelmi szabályokat (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 65. § (5); az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet).

Az erdőről szóló törvény szerint fokozott tűzveszély időszakában tilos tüzet gyújtani erdőben és annak 200 méteres körzetében. Amennyiben nincs kihirdetett tűzgyújtási tilalom, a külterületi égetés nem általánosan tiltott tevékenység.

Jelenleg országos tűzgyújtási tilalom nincs érvényben (várhatóan tavaszig nem is lesz), így az égetés megfelelő körülmények között végezhető.

Fontos azonban, hogy a jelentős füstképződéssel vagy lánghatással járó tevékenységet a területileg illetékes megyei katasztrófavédelmi igazgatóság részére előzetesen be kell

jelenteni, ami akár e-mailben is megtehető (elérhetőségekért katt ide: [megyei katvéd](#)). A bejelentésben fel kell tüntetni: az égetés időpontját, a tevékenység helyét (helyrajzi szám, cím vagy koordináta), az égetés kiterjedését, a kapcsolattartó nevét és telefonszámát.

2. Aprítás és talajba dolgozás

Ha az égetés nem valósítható meg, a venyige finom aprítása és mielőbbi talajba dolgozása is csökkenti a kockázatot.

A mechanikai aprítás roncsolja a kéreg szerkezetét, ahol a kabócatojások találhatóak, majd a talajba dolgozott maradványok pedig lebomlásra mennek keresztül, mellyel a tojások elpusztulnak.

A célszerűséget tekintve kevésbé jó megoldás a venyige zúzás, különösen, ha a zúzalékot nem forgatják a talajba.

Összefoglalás

Az eltávolított tőkék és a tél végi metszés során keletkező venyige kezelése, megsemmisítése az FD elleni védekezés egyik fontos eleme.

Zárlati és puffer területen a hatósági határozatban előírt tőke- és venyigekezelést kötelező betartani.

Nem zárlati területen is indokolt a metszési nyesedék ártalmatlanítása, mivel a kabócatojások jelenléte nem látható, de valós kockázatot jelenthet. Javasolt megoldás az égetés.

A venyige sorsa tehát nem technológiai részletkérdés, hanem a fertőzés terjesztésének megakadályozását szolgáló növényegészségügyi, integrált növényvédelmi intézkedés.

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara